

БОГОСЛОВЉЕ

ИЗДАЈЕ

ПРАВОСЛАВНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ
У БЕОГРАДУ

Година XI (XXVI)

Свеска 1 и 2

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ВАСЕЉЕНСКИ ПАТРИЈАРХ АТИНАГОРА I ПОЧАСНИ ДОКТОР БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА СПЦ

Кад се сазнало да ће средином октобра ове, 1967. године Српска православна црква имати прилику да први пут у својој средини, и први пут у целој својој дотадашњој, многовековној историји дочека и прими као свога највишега госта, васељенског патријарха, у лицу Његове Светости Господина Атинагоре, јасно је постало само по себи да и Православни богословски факултет у Београду мора ту историјску посету да обележи на најсвечанији и најдојстојнији начин који му је уопште могућ. Стога су три члана професорског колегијума: др Чедомир Драшковић, редовни професор, др Благота Гардашевић, ванредни професор и доцент др Стојан Гошевић 30. септембра 1967. године поднели Савету Богословског факултета Српске православне цркве следећи свој реферат и предлог:

„Његова Светост Архиепископ Константинова града, Новог Рима и Патријарх васељенски Господин Атинагора I стиже у нашу земљу, у посету нашој цркви, 11. октобра т.г. Природно је да Његова Светост приликом свога боравка међу нама посети и наш Богословски факултет. Стога смо слободни да Савету факултета поднесемо следећи реферат о животу и раду Његове Светости Патријарха васељенског с предлогом да му Савет факултета додели титулу почасног доктора теолошких наука.

Васељенски патријарх Атинагора, пре монаштва Аристоклис Спиру, рођен је од оца Матеја и мајке Јелене, у Василикону, у Епиру, 1886. године. Основну и средњу школу завршио је у месту рођења, а од 1903. до 1910. студирао је и дипломирао на Богословској школи на Халкију. Још у току студија рукоположен је за Ђакона, а од јула 1910. године постаје Ђакон митрополита пелагонијског, битољског Стефана, а затим његовог наследника Хризостома. У Битољу остаје осам година, а од марта 1919. до децембра 1922. године био је Ђакон атинског архиепископа Мелетија, одн. Теоклита. Као Ђакон изабран је децембра 1922. године за митрополита Крфа и Паксоса; у истом месецу је и рукоположен, најпре за презвитера,

а затим за епископа. На Крфу остаје све до августа 1930. године, када је изабран за архиепископа Северне и Јужне Америке. На том положају провео је у Америци пуних 18 година, тј. све до 1. новембра 1948. године, када је изабран за васељенског патријарха. Његова Светост Архиепископ Константинова града, Новог Рима и Патријарх васељенски Атинагора I налази се, дакле на трону Велике, Мајке-Цркве, Васељенске патријаршије, већ скоро пуних 19 год.

Од његовог доласка на васељенски трон црквена политика добија с једне стране свеправославни, а с друге стране свехришћански карактер. Патријарх Атинагора је још као архиепископ амерички осетио међународну политику и црквену стварност. Стога је с његове стране и дошло до јачања и оживљавања свехришћанског интересовања. Међутим, ово је од стране тзв. конзервативних теолошких кругова тумачено као „протестантизам“. А када је, крајем 1958. године, у Ватикану дошло до сусрета између тада изабраног америчког архиепископа Јакова и папе, што је представљало увод у каснију посету папског нунција Тесте васељенском патријарху Атинагори I, од тада је већ јасно да се проширује свехришћански садржај православља. Заиста, патријарх Атинагора преузима праву екуменску улогу, постаје епицентар у дијалогу црквеног Запада и црквеног Истока, старог и новог Рима, па и фактор, макар и посредни, у међусобној приближавању западних хришћанских цркава.

Папа Јован XXIII је високо ценио племенити и посреднички карактер нове линије коју повлачи васељенски патријарх Атинагора, и одмах упутио званичан позив грчким православним црквама поводом тадашњег сазивања ватиканског концила. Међутим, патријарх Атинагора је стао на становиште да свехришћанској политици треба да претходи свеправославно јединство. Ово је изражено како кроз званичан орган Васељенске патријаршије, часопис „Апостолос Андреас“, тако и кроз Свеправославну конференцију, коју је патријарх Атинагора сазвао на острву Родосу. Јединство пак помесних православних цркава практично се припрема и кроз многобројне међусобне посете поглавара појединих православних цркава, Словена, Румуна, Арапа и Грка.

Кад је патријарх Атинагора успео да у септембру 1960. године сазове Свеправославну конференцију на Родосу, то је окарактерисано као један од најзначајнијих свехришћанских догађаја нашега доба стога што се — као што су истакли страни посматрачи — „православље после читавих десет векова нашло заједно, за заједничким столом“. Свеправославна родоска конференција заиста представља тријумф црквене политике васељенског патријарха Атинагоре I. Прокламовањем јединства и сарадње свих помесних православних цркава, без обзира на разне друштвено-политичке системе у којима се налазе, превазиђени су уски национални оквири. Ово је наметнуло закључак да се сматра као природно да васељенски патријарх може да сазива и васељенске или свеправославне саборе. Родоска конференција је постигла и то да православље постане посредник и епицентар међухришћанских контаката Ватикана и протестантизма, чиме је превазиђен тзв. провинцијски или балкански карактер

Патријарси: Васељенски Атинагора и Српски Герман

православне цркве. Уз то је још постигнуто и смањење значаја и улоге државе на тај начин што је постигнута сарадња и јединство помесних православних цркава, а то је чињеница која открива харизматичке иницијативе у односу на будући положај православне пастве и њених држава. Најзад, подстакнута је тежња за контакти-ма и продубљивањем односа православне цркве са монофизитским, тзв. дохакидонским источним црквама.

Патријарх Атинагора се још као архиепископ амерички иста- као својим практичним црквеним радом. Тај рад је наставио и као васељенски патријарх оснивајући у црквеним општинама и парохијама разна културна удружења, добротворне установе, обнављајући рад патријаршијске штампарије, оснивајући „Духовне дијаконије“ за образовање водећих духовних личности, реорганизујући Теолош- ку школу на Халкију, итд.

Као васељенски патријарх Свјатјејши Атинагора бундо чува у чистоти и узвишености јеванђеље и учење Христово. Он тежи да се ум Христових верника просвети истином коју је Христос пропове- дао, да се у њима оствари високи морални лик, а то је лик човека који љуби Бога изнад свега, а ближњег као самога себе (Мр 12, 31—32).

Свјатјејши патријарх ради на извршењу високих задатака цркве и православља: да људи буду свети, без греха, да имају мир у души, да служе истини, да љубе и непријатеље, да буду савршени.

Свјатјејши ради и на томе да у свету влада мир, а не страх, и у срцима људи љубав, а не мржња, која кује оружје и спрема рато- ве. Он учи и ради да се људске беде и невоље уклањају жртвовањем људи једних за друге, јер нема ничега већег од тога да човек поло- жи свој живот за друге.

Најпосле, истичући заслуге Свјатјејшег патријарха Атинагоре за добре односе између појединих православних цркава у разним земљама, које чине једну, свету, саборну и апостолску цркву, мора да кажемо да ништа мање његове заслуге нису и у развијању међу- хришћанских екуменских контаката, који се најочитије манифесту- ју у заједничким напорима које чини са Његовом Светошћу папом Павлом VI, а све у циљу остварења Христових начела у савременом свету и животу. Ми, дакле, високо ценимо целокупни животни рад Свјатјејшег патријарха Атинагоре као дугогодишњег архијереја. Он је заиста још за свога живота постао историјска личност.

Да би смо и од стране нашег факултета, а према могућностима којима располажемо, дали видљивог израза особитог уважавања и признавања споменутих заслуга Свјатјејшег патријарха Атинагоре, ми, потписани референти, предлажемо Савету Богословског факул- тета Српске православне цркве да, на основу чл. 6. тач. ј) Основне уредбе о Богословском факултету додели Његовој Светости Архи- епископу Константинова града, Новог Рима и Патријарху vase- љенском Господину Атинагори I титулу почасног доктора богословских наука”.

Савет Богословског факултета у седници својој од 2. октобра, 1967. године прима овај реферат и једногласно и једнодушно усваја предлог и одлучује да Његовој Светости Архиепископу Константи- нова града, Новог Рима, Патријарху васељенском Господину Ати- нагори I додели титулу почасног доктора богословских наука и ти- ме на најбољи начин изрази своју љубав и поштовање које Факул- тет гаји према првопрестолнику православне цркве уопште, и према, Његовој Светости Господину Атинагори посебно.

Кад је Васељенски патријарх Господин Атинагора, сутрадан по своме доласку у Београд, са својом пратњом посетио београдске богословске школе, том приликом је, после доксологије и речи добродошлице које му је упутио ректор богословије др Душан Кашић, обављена свечана промоција. У препуној дворани, у присуству великог броја архијереја Цариградске и Српске патријаршије, са два патријарха на челу, затим високих представника народне власти, науке, просвете и културе, ову несвакидашњу свечаност је отворио декан факултета др Чедомир С. Драшковић, следећим говором:

„Ваше Светости,
Високопреосвећена господо архијереји,
Господо представници савезних, републичких и градских органа народне власти,
Српске академије наука и уметности,
Београдског универзитета,
нашег свештенства, црквених школа и других институција,
Госпође и господо,

Богословски факултет Српске православне цркве је с великом радошћу примио вест да ће Његова Светост Архиепископ Константинова града, Новог Рима и Патријарх васељенски Господин Атинагора I посетити нашу цркву, па и наш факултет.

Ми смо благодарни Господу Богу што је остварена ова посета и што баш у Вашој личности Васељенски патријарх први пут долази у посету Богословском факултету. И ја, као декан факултета, сматрам за особиту част што ми се пружила прилика да Вас, оца отаца наших, Ваша Светости, и остале еминентне представнике Велике Мајке Цркве могу да поздравим у име студената, професора и своје лично име са добродошлицом: Добро нам дошли!

Живот Српске православне цркве последњих година, под руководством Његове Светости нашег патријарха г. Германа, карактерише живо одржавање пријатељских веза најпре са свим помесним православним, а затим и осталим хришћанским црквама.

Ове везе су од особитог теолошког значаја, јер су оне манифестација оног јединства у Христу преко кога сви хришћани света треба да образују једну породицу, једно Тело, које живи Духом Светим.

Значај ових веза је и у томе што се позитивно одражавају на пријатељство између народа СФР Југославије и свих оних народа чије Владе брижљиво негују и развијају међусобне пријатељске везе ради учвршћивања мира у свету уопште, без кога нема благостања ни светим Божјим црквама, па ни најширим народним масама.

Заиста, ми смо у срећним околностима стога што и спољна политика наше Државе почива на тежњи за одржавањем пријатељских веза са свима државама света, па је зато и наша Српска црква у могућности да одржава пријатељске везе са свима хришћанским црквама целог света.

Богословски факултет позитивно цени савремени развој пријатељских веза и не жели да остане по страни ових историјских збивања, да буде само посматрач. Факултет жели да у њима учествује и да са своје стране учини што је за њега могуће: да православље буде моћан фактор у животу човечанства и да пријатељство које постоји међу хришћанским црквама уопште, а нарочито међу помесним православним црквама још више ојача. На унапређењу свега овога факултет сарађује заједно са својом црквом и народом.

Богословски факултет се и овом приликом укључује у ова историјска збивања на тај начин што као највиша просветно-научна установа Српске православне цркве додељује Његовој Светости Патријарху васељенском Господину Атинагори I степен почасног доктора теолошких наука, који он својим многоструким радом заиста заслужује. Ову одлуку донео је Савет Богословског факултета у седници својој од 2. октобра о.г. једногласно, на основу реферата који су поднели чланови Савета — референти, а који ћете сада чути". Затим је декан замолио једног од референата, г. др Стојана Гошевића да прочита реферат и да исти презентира високим гостима и на њиховом, грчком језику, што је овај и учинио.

„Савет факултета је — нагласио је затим декан — усвојио предлог и његову одлуку изражава ова диплома", коју чита, најпре у оригиналу, а затим и у преводу.

Текст дипломе, израђене на уметнички начин, гласи:

САВЕТ
БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ У БЕОГРАДУ

на предлог својих чланова-референата:
др Чедомира Драшковића, редовног професора,
др Благите Гардашевића, ванредног професора, и
др Стојана Гошевића, доцента

у седници својој од 2. октобра 1967. године доноси
једнодушну и једногласну одлуку којом

Његовој Светости

Архиепископу константинопољском, Новогa Рима,
Патријарху васељенском

Г о с п о д и н у А Т И Н А Г О Р И I

за његов целокупни животни рад:
за заслуге на утврђивању и чувању чистоте православља;
за рад на сарадњи и јединству свих помесних православних цркава;
за развијање међухришћанских екуменских контаката;
за рад на остварењу Христових начела
у савременом свету и животу

додељује титулу
почасног доктора богословских наука

у Београду, 12. октобра 1967. године. Број 702.
(М. П.)

Декан
Богословског факултета,
проф. др Чедомир С. Драшковић, с.р.

Чланови Савета факултета:

др Дим. Димитријевић, с.р., др Лазар Мирковић, с.р.
др Милош Ердџан, с.р., др Благога Гардасевић, с.р.
др Лазар Милин, с.р., др Емилијан Чарнић, с.р.
др Стојан Гошевић, с.р., др Душан Кашић, с.р.
др Радмило Вучић, с.р., Богољуб С. Ђирковић, с.р.
проф. Војслав Илић, с.р.

Пошто је прочитао текст дипломе декан др Драшковић се обратио Васељенском патријарху овим речима:

„Ваша Светости, ова диплома је у исто време и израз жеље целог нашег Богословског факултета да Вам Господ Бог подари дуг живот и добро здравље, да би наставили свето дело ради кога се одликујете, а којим се прославља Бог на висинама, а на земљи утврђује мир и добра воља међу људима” .

Затим је декан замолио Његову Светост патријарха српског Господина Германа да он, као велики ментор Богословског факултета диплому лично уручи Патријарху Атинагори, што је он и учинио уз речи:

„Са великим задовољством, радошћу и поносом предајем Вам ову диплому, Ваша Светости. Нека Вам Господ подари дуг живот, здравље и благослов да дуго истрајете на делу које сте почели”.

Када су се бурни поздрави стишали, за које време је Васељенски патријарх Атинагора измењао братски целив љубави са Српским патријархом Германом и деканом факултета др Чидомиром Драшковићем, Свесвјатјејши Атинагора је одржао следећи говор:

„Захваљујем топло како на срдачном поздраву који нам је упућен од стране ректора богословије, тако и на израженој части према нашој личности у додељивању титуле почасног доктора богословских наука. Осећамо посебну радост налазећи се у овом духовном центру, у коме се гаји теологија наше свете Православне цркве и припремају посленици најсветије Српске цркве, али и зато што се налазимо међу истакнутим наставницима и вредним ученицима.

Примамо додељену нам почасну титулу не само као израз поштовања и обичне части, него као нешто више од тога, као израз да је теологија нешто више од тога, више од науке. Теологија је виша духовна дијаконија, свештена дијаконија, која се усавршава у

цркви. То је традиција од вајкада у древној цркви. Да — они који су се бавили теологијом, били су св. оци и пастири цркве, а бављење теологијом код њих, богословствовање, није било гајење једне науке једноставно и само ради чистог научног интересовања, него је имало за циљ чување и спасење душа. Отуда и позната појава у древној цркви, и у средњем веку, да је бављење теолошким питањима било предмет општег интересовања Цркве. То интересовање је ишло до те тачке да је чак и народ учествовао у теолошким расправама, у дискусијама и у оформљењу црквене свести, у односу на њене теолошке поставке.

Утицај каснијег западног рационализма изменио је и код нас схватање о теологији, тако да се она сматра једном од наука, као предмет кабинетског истраживања стручњака, независно од живота цркве. Али ово гледиште с краја XIX и почетка XX века према горућим питањима нашега доба неповратно је прошло. Данас се враћамо на древну традицију једноставно, јер смо поново добили праву свест, теологија налази свој пуни израз у црквеном животу Цркве, своје пуно оправдање у служби светим циљевима Цркве.

Данас смо зато позвани сви, и црквена јерархија и богословске школе, да теологију стално обнављамо у црквеном животу, оживљавајући њоме живот Цркве и дајући одговоре и решења проблемима савременог човека, и верујућег и онога који се налази изван вере. Позвани смо да, употребљавајући потпуно савремене научне методе, истраживања и размишљања, избегнемо искушење претварања божанске речи у чисту науку. И да теологији дамо њен свештени карактер, чинећи је теологијом киригматичком и практичном.

Осим тога позвани смо да се ослободимо комплекса полемике у теологији и да је снабдемо духом истраживања и оформљења истине у љубави и стрпљењу. Хришћанство данас потребује више него икад једну теологију измирења. У томе је православна теологија носилац светоотачког духа и може да допринесе и да да велики допринос.

У убеђењу да ова православна богословска школа у Београду, под духовном заштитом Његове Светости патријарха српског Господина Германа и овдашње јерархије, и часним духовним напорима истакнутих личности — декана и професора њених, представљаће увек органски део цркве, који служи њеном свештеном делу, и да ће она само да обогаћује општу православну теологију, — благосиљамо од срца дело које се овде врши, и призивамо светлост и благодат Утешитеља, како на наставнике тако и на ученике”.

Овим је завршен званични део промоције. Затим је Васељенски патријарх примао поједина честитања од стране чланова Савета факултета и осталих високих гостију. „Све ово је било необично свечано, достојанствено и на таквој висини да се слично не памти у Београду”, забележио је тих дана репортер „Православља”.